

Kommissionens höstpaket 2025 inom ramen för den europeiska planeringsterminen: meddelanden, rekommendation och rapport

Statsrådsberedningen

Dokumentbeteckning

COM(2024) 700

Celexnummer 52024DC0700

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL, THE COUNCIL, THE EUROPEAN CENTRAL BANK, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE, THE COMMITTEE OF THE REGIONS AND THE EUROPEAN INVESTMENT BANK. 2025 European Semester – Autumn Package

COM(2024) 702

Celexnummer 52024DC0702

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL AND THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE Alert mechanism report 2025

COM(2024) 704

Celexnummer 52024DC0704

Recommendation for a COUNCIL RECOMMENDATION on the economic policy of the euro area

COM(2024) 701

Celexnummer 52024DC0704

PROPOSAL FOR A JOINT EMPLOYMENT REPORT FROM THE COMMISSION AND THE COUNCIL

Sammanfattning

Europeiska kommissionen inledde 2025 års europeiska planeringstermin genom att presentera det s.k. höstpaketet. Paketet presenterades i två delar. Den 18 december presenterades ett meddelande om den europeiska planeringsterminen 2025 – höstpaketet, rapporten om försvaringsmekanismen 2025, ett förslag till rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet för 2025 och ett förslag till gemensam sysselsättningsrapport för 2025. Dokumenten presenterades något senare än vanligt med anledning av den nya kommissionens tillträde den 1 december. Med anledning av att detta är första året som det nya ramverket för ekonomisk styrning ska genomföras presenterades några finanspolitiska delar i en separat del av höstpaketet den 26 november. Dessa dokument kommer framöver i regel att presenteras på våren. Kommissionen konstaterar att EU under de senaste åren har genomfört djupgående anpassningar och justerat sina politiska prioriteringar för att kunna möta nya utmaningar. Den ekonomiska aktiviteten ser nu ut att gradvis öka, med en sysselsättning som håller sig kvar på en rekordhög nivå och en köpkraft som förbättras i takt med att inflationen sjunker. Men för att säkerställa fortsatt välbstånd måste EU ta itu med hindren för tillväxt och konkurrenskraft. Detta kräver en konsekvent och ambitiös politisk agenda.

Regeringen välkomnar höstpaketet. Det är viktigt att planeringsterminen fokuserar på de övergripande målen att säkerställa sunda offentliga finanser, förebygga och korrigera makroekonomiska obalanser, och främja hållbar inkluderande ekonomisk tillväxt och välfungerande arbetsmarknader.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Höstpaketet inleder den europeiska planeringsterminen 2025. Den europeiska planeringsterminen är ett ramverk för samordning av den ekonomiska politiken, finanspolitiken, arbetsmarknadspolitiken och socialpolitiken inom EU. Ramverket innefattar bland annat EU:s finanspolitiska regler, men också makroekonomisk övervakning och riktlinjer för sysselsättningspolitiken.

Höstpaketet presenterades i två delar. Den 18 december presenterades ett meddelande om den europeiska planeringsterminen 2025 – höstpaketet, rapporten om förvarningsmekanismen 2025, ett förslag till rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet för 2025 och ett förslag till gemensam sysselsättningsrapport för 2025. Dokumenten presenterades något senare än vanligt med anledning av den nya kommissionens tillträde den 1 december. Med anledning av att detta är det första året som det nya ramverket för ekonomisk styrning ska genomföras presenterades några finanspolitiska delar i en separat del av höstpaketet den 26 november. Dessa delar innehöll förslag till rådsrekommendation för medlemsstaternas medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer, rekommendationer avseende huruvida medlemsstaterna uppfyller stabilitets- och tillväxtpaktens referensvärden, rekommendation till korrigerande åtgärder för medlemsstater som befinner sig i underskottsförfarande samt kommissionens bedömning av euroländernas budgetutkast 2025. Merparten av dessa delar kommer framöver i regel att presenteras på våren.

1.2 Förslagets innehåll

1.2.1 Meddelande om den europeiska planeringsterminen 2025 – höstpaketet

Kommissionen konstaterar att EU under de senaste åren har genomfört djupgående anpassningar och justerat sina politiska prioriteringar för att kunna möta nya utmaningar. Den ekonomiska aktiviteten ser nu ut att gradvis öka, med en sysselsättning som håller sig kvar på en rekordhög nivå och en köpkraft som förbättras i takt med att inflationen sjunker. Men för att säkerställa vårt fortsatta välstånd måste EU ta itu med hindren för tillväxt och konkurrenskraft. Detta kräver en konsekvent och ambitiös politisk agenda.

Den europeiska planeringsterminen är det centrala ramverket för samordningen av medlemsstaternas ekonomiska politik och sysselsättningspolitik och ger ramar för de nödvändiga investeringarna och reformerna. Den europeiska planeringsterminen kommer att fortsätta att identifiera socioekonomiska utmaningar och ge vägledning om de politiska åtgärder som behövs för att hantera dem, i syfte att förbättra EU:s konkurrenskraft, hållbarhet och sociala rättvisa.

1.2.2 Den årliga förvarningsrapporten

Den årliga förvarningsrapporten är det första steget i det årliga makroekonomiska obalansförfarandet och innebär en första analys av den makroekonomiska utvecklingen i medlemsstaterna under året innan. Baserat på denna analys kan kommissionen välja att gå vidare med en fördjupad granskning för de medlemsstater där man bedömer att det finns en risk för makroekonomiska obalanser. Den fördjupade granskningen slår fast huruvida sådana obalanser föreligger eller inte.

Baserat på rapportens slutsatser anser kommissionen att fördjupade granskningar är motiverade i alla länder som bedömdes ha obalanser i förra årets cykel. Dessa är Cypern, Grekland, Italien, Nederländerna, Rumänien, Slovakien, Sverige, Tyskland och Ungern. Därtill anser kommissionen att en fördjupad granskning av Estland är motiverad.

1.2.2.1 Sverige

Den fördjupade granskningen av Sverige motiveras, liksom tidigare år, av en hög privat skuldsättning och bostadsmarknadens funktionssätt. Följande huvudslutsatser dras för Sverige.

- Företagens och hushållens skuldkvoter har minskat något på grund av hög inflation, men de är fortfarande höga och räntetäckningsgraden för svenska företag är låg jämfört med andra EU-medlemsstater. Hushållens skulder har minskat som andel av BNP, men är fortfarande bland de högsta i EU.
- Förekomsten av rörliga räntor tyngde hushållens balansräkningar under den penningpolitiska åtstramningscykeln och bidrog till en minskning av den privata konsumtionen. Huspriserna korrigerades 2023 men är fortfarande enligt kommissionen övervärderade, och banksektorns exponering mot fastigheter utgör en risk.
- I den uppdaterade resultattavlan, som avser utfall fram till 2023, överstiger Sverige tröskelvärdena för hushållens skuldsättning, icke-finansiella företags skuldsättning samt ett något för stort bytesbalansöverskott.

- Kommissionen anser därmed att det behövs ytterligare analys i form av en fördjupad granskning (IDR) av Sverige.

1.2.3 Den gemensamma sysselsättningsrapporten

Kommissionen och rådet ska varje år, inom ramen för den europeiska planeringsterminen, upprätta en gemensam rapport till Europeiska rådet om sysselsättningsläget och genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna och den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Rapporten analyserar den sociala utvecklingen och sysselsättningsutvecklingen i unionen och presenterar på ett övergripande plan sysselsättningsreformer som medlemsstaterna lagt fram det senaste året.

Kommissionen konstaterar i årets rapport att EU:s arbetsmarknad utvecklades i genomsnitt starkt, med en fortsatt stark sysselsättningstillväxt trots en svag ekonomisk utveckling 2023. Sysselsättningsgraden i EU nådde ett nytt rekord på 75,3 procent (20–64 år), motsvarande en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med 2022, och ökade sedan ytterligare till 75,8 procent under andra kvartalet 2024. Samtidigt minskade arbetslösheten i EU till rekordlåga 6,1 procent (15–74 år) 2023 och uppgick till 5,9 procent i september 2024. Därutöver är arbetsproduktiviteten i EU låg och riskerar att undergräva EU:s globala konkurrenskraft och dess framtida tillväxtpotential, skapande av arbetstillfällen och levnadsstandard. Bristen på arbetskraft och kompetens är fortfarande betydande i EU. Samtidigt förblev löneökningen i EU stabil 2023, men varierade avsevärt mellan medlemsstaterna. Den nominella löneökningen per anställd nådde en rekordhög nivå på 6,1 procent.

Den gemensamma sysselsättningsrapporten följer även utvecklingen mot de EU-övergripande sociala målen till 2030 avseende sysselsättning, utbildning och fattigdomsminskning. EU är på väg att nå sitt överordnade sysselsättningsmål till 2030, trots den ekonomiska nedgången. Efter att ha ökat till 75,3 procent 2023 är EU:s sysselsättningsgrad endast 2,7 procentenheter från målet på 78 procent 2030. Samtidigt krävs ytterligare ansträngningar för att nå EU:s överordnade mål för utbildning och fattigdomsminskning.

Årets rapport har, likt förra året, kompletterats med analyser avseende potentiell risk för respektive medlemsstat att inte utvecklas mot uppåtgående social konvergens. I årets landanalys identifieras tio medlemsstater som

kommer vara föremål för fördjupande analyser i ett andra steg under våren. Sverige är inte ett av dessa.

1.2.4 Rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet

Rekommendationen för euroområdet är ett förslag till de finanspolitiska rekommendationer som senare antas av rådet och innehåller vägledning om den ekonomiska politiken i euroområdets medlemsstater. Det är enbart euroområdets medlemsstater som har rösträtt. I år föreslår kommissionen rekommendationer till euroområdets medlemsstater om att bland annat:

- öka produktiviteten genom att möjliggöra att resurser allokeras till sektorer med hög produktivitet och hög produktivetspotential, samt genom att förbättra funktionssättet på varu- och tjänstemarknaderna. Kommissionen vill se en utveckling mot en europeisk kapitalmarknadsunion, bland annat genom att fördjupa samarbetet för en gemensam kapitalmarknad inom arbetet med bankunionen.
- öka arbetskraftsutbudet och sysselsättningen. Särskilt för grupper med svag anknytning till arbetsmarknaden, såsom kvinnor, ungdomar, lågutbildade, men även personer med funktionsnedsättning och utrikes födda.
- säkerställa efterlevnaden av det nya finanspolitiska ramverket inom EU, och se till att tillväxttakten i nettoutgifterna i varje medlemsstat följer rådets landspecifika rekommendationer. Detta bör, för euroområdet som helhet, ge en något åtstramande inriktning på finanspolitiken under 2025 och 2026.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Höstpaketet har ingen direkt inverkan på svenska regler. Arbetet inom ramen för den europeiska planeringsterminen bygger på den så kallade öppna samordningsmetoden.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Höstpaketet har i sig ingen direkt inverkan på EU-budgeten eller medlemsstaternas budget. De prioriteringar som föreslås av kommissionen kan

dock leda till konsekvenser för nationella budgetar, förutsatt att medlemsstaterna väljer att agera i enlighet med prioriteringarna.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar höstpaketet. Det är viktigt att den europeiska planeringsterminen fokuserar på de övergripande målen att säkerställa sunda offentliga finanser, förebygga och korrigera makroekonomiska obalanser, och främja inkluderande hållbar ekonomisk tillväxt och välfungerande arbetsmarknader.

Regeringen välkomnar vidare förvarningsrapporten och noterar kommande fördjupade granskningar. Avseende Sverige fortsätter regeringen och berörda myndigheter att noga följa utvecklingen avseende hushållens skuldsättning och bostadsmarknaden, där flera åtgärder har genomförts de senaste åren.

Det finns skäl att ge euroområdet som helhet visst fokus inom den europeiska planeringsterminen, med tanke på dess särskilda utmaningar. Regeringen anser samtidigt att det är viktigt att den europeiska planeringsterminen förblir ett ramverk för hela EU och att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna även fortsättningsvis respekteras.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Meddelande och förslag har inte sänts på remiss.

Samråd med arbetsmarknadens parter har ägt rum. Bland annat lyftes vikten av fortsatt fokus på konkurrenskraft samt kompetensförsörjning och social dialog. Sverige har behov av fortsatta insatser när det gäller t.ex. integration på arbetsmarknaden.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 119, 121 och 148 i EUF-fördraget.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Inte aktuellt eftersom det handlar om meddelanden, förslag till rapport och rekommendationer.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Höstpaketet kommer närmast att diskuteras i berörda rådskonstellationer under våren och utgöra underlag till Europeiska rådets möte i mars 2025. Stats- och regeringscheferna ska då lämna vägledning inför medlemsstaternas rapportering inom ramen för planeringsterminen.

4.2 Fackuttryck och termer

Stabilitets- och tillväxtpakten: Stabilitets- och tillväxtpakten är EU:s gemensamma regelverk för att säkra sunda offentliga finanser. I dagsläget består den av en förebyggande del, som fokuserar på ett landspecifikt medelfristigt budgetmål om balans eller överskott i de offentliga finanserna i strukturella termer, och en korrigerande del, det s.k. underskottsförfarandet. Det förfarandet tillämpas då en medlemsstat bedöms ha ett alltför stort underskott, vilket värderas på basis av referensvärdena om dels ett underskott i de offentliga finanserna som är större än 3 procent av BNP, eller en offentlig bruttoskuldkvot som ligger över referensvärdet om 60 procent av BNP och som inte minskar i lämplig takt.

Det makroekonomiska obalansförfarandet: Det makroekonomiska obalansförfarandet syftar till att upptäcka och förebygga makroekonomiska balanser i medlemsstaterna. Det infördes i syfte att bredda den ekonomisk-politiska övervakningen så att hänsyn kunde tas till strukturella och finansiella utmaningar bland medlemsstaterna som inte täcktes av stabilitets- och tillväxtpakten. Det makroekonomiska obalansförfarandet innehåller även ett

särskilt förfarande för medlemsstater som bedömts ha s.k. alltför stora obalanser. Förfarandet syftar till att åtgärda särskilt allvarliga obalanser och innebär att medlemsstater måste ta fram korrigeringsplaner. Förfarandet vid alltför stora obalanser har hittills aldrig tillämpats.